

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

In Epist. XVIII. Dialogus Wendrokii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

res agens, opportunum suis studiis secessum nactus esset. Sed quid hæc ad Jesuitas? qui de Portu-Regio nunquam cogitassent, nisi Janseniana hæresis ibidem suam quasi Genevam constituisset; ibique venenum pararetur, quod deinde per totam Galliam spargendum erat. Nemo est inter Catholicos, qui hoc ignoret. Cum igitur huic Monasterio gravissimæ calamitates, inquis, imminerent; Deus ancillis suis hominum violentiâ pressis, inusitatâ miraculorum per sacram spinam ratione subvenit. His miraculis, ut fidem facias, testem adducis Dominum *Paschal*, tibi, ut ais, magnâ necessitudine conjunctum. Montaltium vel Altimontium, vel Claramontium, aut Claramontanum addere debueras. Nihil enim his tribus conjunctius. Nisi verba sacra profanare videreris, dicerem: *Et hi tres unum sunt.* Immo à Vicariis Parisiensibus, & ab Archiepiscopo Senonensi, hæc miracula approbata fuisse asseris: hinc populi eò confluentis concursus, & ingruentis procellæ mitigata tantisper asperitas. At Senonensis testificatio suspecta est, Parisiensis, vix fortè certior.

Petri tamen nequit, quod sæpius dicis, omnes (scilicet Jansenistas) in eam opinionem venisse, hoc divino testimonio Regio portuensium innocentiam vindicatum fuisse; cum etiam aliquot miracula post Alexandri VII. Constitutionem edita sint: hunc fuisse totius Gallie sensum: immò in illo circumstantiarum concursu, hæc miracula à Deo patrari non potuisse, nisi ad confirmationem veritatis. Sciebam, vos eò spectare: hoc extremum fuit desperationis vestræ refugium. Undique vobis pericula ingruerant, & inferrebantur clades, Roma gemino fulmine vos perculerat: Rex Christianissimus suis Declarationibus, Episcopi suis Decretis, Parlamentum solemnibus Bullarum acceptatione, Sorbona suis Censuris, aliæque id genus extremam ruinam vobis minabantur. Confugistis ad miracula: res pro votis successit. Hinc populi novi motus, hinc novissimi, hinc opportuna occasione arreptâ, famosas Literas contra Sorbonam, Jesuitas, Ecclesiam publicastis: quæ cum à S. Sede damnatæ fuissent, à Parochis libellos famosos, aliquot ab Episcopis Censuras contra Jesuitas extorsistis. Sed pro his quoque, Petri judicium expectate: Interim, nescio, quonam pacto, errores vestros à Sede Apostolica damnatos, non modò, ut ante, mordicus teneatis, ac defendatis: verum etiam Divino miraculorum testimonio confirmare præsumatis. Quasi verò Deus errorem testificari possit. Nec te pudet insolentissimæ blasphemie? hæc tracto pressius, ut te ad aureum libellum pro defensione veritatis Catholicæ, à doctissimo Theologo, simul & illustrissimo & piissimo Præsule, in hanc rem editum, remittam: quem etiam ad te latinitate donatum, cum aliis brevi missurus sum. Quid enim de hoc argumento meliùs ac nervosius scribi, vel excogitari possit, non video: ne semper eadem more vestro reperamus. Cum nihil addi possit opusculo numeris omnibus absoluto: non est, quoddam diutius hæream, hac brevi responsione contentus. Errare quidem humanum est: errores verò pertinaciter defendere, diabolicum; errores demum pertinaciter defensos Divino miraculorum testimonio velle tueri, plusquam diabolicum.

Sic Ecclesiæ auctoritatem infringere voluistis: pejore certe, quam Calvinistæ, vel Lutherani exemplo. Calvinus hæreses suas publicavit, quas cum Romanus Pontifex damnasset, hujus dumtaxat auctoritatem negavit, adhæsitque erroribus suis. At vos non modò hæreses defenditis, ac pro viribus

diffunditis, & Romani Pontificis auctoritatem confunditis, scriptisque libellis refutatis: verum etiam quod nunquam Calvinistæ fecerit, eò veniunt adiciæ, ut miraculis doctrinæ vestræ veritatem, & Constitutionum Apostolicarum falsitatem & injustitiam demonstrare præsumatis. Vereor ne vestro modo Deus estranam hanc juxta atque impiam licentiam coërcet. Sacra illa spina, cui publicum cultu privatâ auctoritate deum istis, contra solitam Ecclesiæ formam, vos etiam pungit. Agnosce illa virgines, & Sane gygani manu diligenter culta, nihil gynæcei faciliè princeps, ad reddendam errorem suorum rationem à supremo Judice vocata est: hæc famolus Magister, ejus terribilissimus stylus vestris erroribus diu servire voluit, qui prius, tumidi cum laude, justitiæ & veritati servierat, ejusdem hunc vel apparitoris operâ, ad supremum Dei tribunal ductus est: Arnaldus ipse gravissimæ aggritudine mortu, ad respicientiam invitatur. Cave igitur, ne ista illa spina, Christi sanguine, cui summam laudem summumque præmium invidetis, dum eum pro communi omnium salute fufum fuisse negatis, Careat, ne quatenus, ne spina illa Divino illo sanguine errantem vos pungat. Utinam ulcus tandem aperiret, de lenta errorum sanies efflueret! Cave, ne tam impetis populi concursus vos obruant: ne miracula vestra deliratem vestram tandem aliquando arguant. Non hoc præsertim genere, Deus supremus vindictam operâ demoveret: causam suam agiti & sacrilegum mortuum conatus elidit.

In Epist. decimam octavam,

Dialogus VVendrockii.

Hic paucis te volo VVendrocki. Ea, quæ à Montaltio scripta sunt in duabus postremis Epistolis de summi Pontificis auctoritate: apud omnes Catholicos constare dicis. Ille tamen intolerabilis error admittit, negavitque, Romanum Pontificem ea auctoritate polleere, qua in questione facti aliquid de Catholico pronuntiare possit sine aliquo etrotis periculo: tantum factum illud ad Fidei controversiam pertinere. Hinc tum Innocentium X. tum Alexandrum VII. testem voluisti, in damnatione Jansenii. Idem de Calvino, Lutero, Pelagio, aliisque hæreticis dici possit. Ignoratis quis negaret. Atium, Macedonium, Nestorem fuisse hæreticos; nihil diceret, quod contra Fidem esset: & quod omnes Catholici cum tuo Montaltio dicere possint.

Deinde recensere summorum Pontificum errores quod Montaltius præstitit, eoque multis exemplis locupletare, quod tibi facile esse testaris: (a) valde mihi fallor, Catholicum est. Errorem Honorii in Concilio sexti universalis insertus fuit. Fatetur, quod Catholicos, in hoc etiam deceptos fuisse: ac præterea Toletanum illum Conciliorum coactorem, qui Honorium, non modò à Synodo damnatum, hæreticum, asserit; sed per intolerabilem negationem & hallucinationem, ab Agathone Pontifice eodem Anathematizatum, in Epistola, non ad Synodum, sed ad Cæsarem Constantinum scripta, fuisse, testis

Quod a veritate alienum est. Ad penam libri.
Agathonis Epistolam: in ea nihil tale invenies.
In hoc fecit Agtho, sibi manifeste contra-
dicere. Nempe Apostolica inquit, Christi Ecclesia, Ro-
manus Pontifex, a transitu Apostolica Traditionis nunquam
se alicuius heretici voritantis depravata suscebit: Do-
gma autem perri non defecitum promissit, qui confirmare
se ait. Quod ad Apostolicos Pontifices, mea exi-
stima non quod Praefatores, consueverit fecisse semper.
Sed Honorius ejus antecessor exi-
stima non quod Praefatores, consueverit fecisse semper.
Sed Honorius ejus antecessor exi-
stima non quod Praefatores, consueverit fecisse semper.

Interpretationes, quas apud Bellarminum & alios, pro Honorium defendendum fuisse perunt, videre potest. Legito mecum conſueſcit, & quæ inhi veriffimè videntur. Pro quo ſuppono, iſta hujusmodi Conſultum apud Græcos manſiſſe, immò lingua quæ exarata fuſſe: quod Interpretatorum auctoritas præſentat. Nec ullum eſſe putō, qui hoc neget. Quæ ſæpe familiare fuſſe, à cæta Conciliorum adulteratione iſto Concilio à cæta, à cæta quintæ Synodi, tam legerunt, depravata fuſſe Partes de præſentibus. Idem de multis aliis dictum ſit, ut Bæſetius & alii demòſtrant. Immo ipſas Epistoſas Conciliorum Pontificum adulterate veriti non ſunt. Quæ ſuppono, in hac ſexta Synodo damnatos & anathematizatos fuſſe, ut heſetios, & phoſque Orientales & ipſas Patriarchas, ſcilicet, Sergium, Pyrrhum, Patriarcham Conſtantinopolitanos, Cyrum Alexandrinum, Marcianum Antiochenum. 4. Suppoſito Græcorum ſententiâ à Latinâ ſemper alienam fuſſe, immò et de Primatu ſæpe contendiſſe, ut nemo negat, & præcipuum ſolli quo Latinâ ſuperior eſt, ſi negaveritis, in perſona Petri, inſanſi biliter præſumptum impetierit. His igitur poſitis; cùm Græci verum, cum multis Patriarchas fuſſos, ut hæreticos, & contra Concilia, & ab hac præſertim ſexta Synodo damnatos, quod revelâ iis Sedibus Patriarchatus ſententiâ improbo veritate præter, ſimilem notam in ſexta Honorio; non quod erraſſet, ut conſtat ex ipſis Epistoſis; nec enim ipſe dñas in Chriſto vocatus, ad operationes unquam negaverat: ſed ſed ipſam ſaltem occaſionem præbuiſſe viderem, cum diſpoſitionem illam, nondum ſatis diſcultis, & vocum illarum uſum, ex quibus diſputatio in ſexta erant duſerant, prohibuiſſet: donec re mæſuſa, hæc controverſia à Eccleſiâ terminata. Hic igitur occaſione arrepta, quaſi ipſe Monachorum patribus faveret, & tam tamen controverſiam non decidiſſet, ſed ſilentium duxit ax patribus præſentibus dicendus ſi: hæc, inquam, occaſione arrepta, contraſſet, amul: nec Occidentis Patriarchatus errore immunes eſſent; Honorii nomen in ſexta Synodo, immò & octavæ, & in Litteras Antiochenis inter alia hæreticorum nomina, per ſummam cæſuram interduſerunt.

Quæ deinde de gratiâ efficaci cum tuo illo ſententiâ in Molliſſas propenſioris: ac dicis, eandem de ſententiâ & Thomiſtarum de divini gratiâ ſententiâ. Sed præſertim erras Willelme. Janſenii ſententiâ eadem eſt, quod Janſenii, quod verum negat: Janſenius autem in explicanda gratiâ contra Thomam non eſt. Nempe totum, 3. lib. 5. præſertim dicat; ſententiâ Auguſtini, ſcilicet, gratiâ, nec cum Thomiſticis; nec cum Jeſuiticis, ſed aliſiquid ab utraque ſumere. Capite 2. alio, & ſententiâ prædeſtinationis auctoribus præſertim, cum Auguſtini doctrinâ nullo modo congruam, nec Auguſtinianos & Prædeſtinationes, non

modicam discrepantiam esse. Nec ullum omnino locum ex
universis Augustini scriptis proferri posse, qui talem præ-
determinationem tanquam Christi gratiam præ se ferat. Et
post multa contra prædeterminationem physicam di-
cta, sic concludit: *Quæ medicinale Christi gratiam in talem prædeterminationem transformant, ex his ducit causâ
primæ, & indifferentiæ voluntatis necessariam, magis pro-
fecto Aristotelici, quam Augustiniani sunt. Nam talis præde-
terminatio, universam Augustini doctrinam inexplicabilis
confusione perturbat. ... ab Augustini sensibus remotissimâ
est.* Idem tenens eodem capite Janenſius inculcat. Tum
cap. 7. offert alium modum componendi gratiam effi-
caciæ cum libertate. Item tom. 2. lib. de gratia primi
hominis & Angelorum, toto cap. 2.

Præterea; ut Janſenius negat, le Thomiſtæ heſſe, ita Thomiſtæ, Janſeniani neceſſe, nec diſi unquam völuerunt. Hinc damnant Janſeniana dogmata; negant, mandata Dei eſſe impoſſibilia; interiori gratiæ nunquam reſiſti; libertatem ad coactione ad meritum ſufficere; Chriſtum pro cunctis non eſſe mortuum Hominem; in natura integrâ, divino adjutorio ad lupèrândas tentationes non indiguiſſe; ignorantiâ inveniẽibilem peccatum non eximere; aliæque id genũs. Deinde prædeterminationem phyſicam in ipſo actu ſecundo collocant; ne, ſi in actu primo, libertatem lædant. Quod quomodo ipſi explicent; reverâ indagare hujus loci non eſt. At Janſeniani gratiam ſuam vidtricem in actu primo concedunt; quatenus illa actus ſecundi cauſa eſt. Accedit, quòd Thomiſtæ libertatem in indifferentiâ potentia conſtitunt; Janſenſi in ipſomet voluntariò; quatenus coacto opoſuitur. Hinc Thomiſtæ ultro fatentur, neceſſitatem antedeterminatam illam voluntarij, libertati nocere; Janſenſiſtæ ultro concedunt, actum neceſſarium, modò ipſe voluntarij ſit; liberum eſſe. Thomiſtæ negant, cum ipſi prædeterminatione diſſenſum voluntarij, etiã per divinam potentiam, componi poſſe; at Janſenſiſtæ ultro fatentur, ſi major vis cupiditatis accedat, gratiam illam, alioquin minoris cupiditatis vidtricem, vincere poſſe. Thomiſtæ ad omnes actus liberos, etiã naturales, prædeterminationem requirunt; Janſeniani ad ſupernaturales duntaxat: & hi quidem tantum in natura corruptâ, illi etiã in integrâ. Quid plura remitto; non modò ad Annatum, qui tabulis conſignatis luculenter demonſtravit, Thomiſtas Janſenianos non eſſe veros, etiã ad ipſos Thomiſtas, qui reverâ ſciunt quid ipſi teneant, v.g. ad P. Sebile; P. Nicolai, P. Martineç, &c.

Ad alias discepatatias orationem converto. Vis, à gratia efficaci discedendi potentiam homini relinquit, illi omnino similem, qua quis sese ex altissimo ponte in fluvium præcipitem agere potest; vel natum sibi abscondere, vel oculos sibi eructe, vel parentem amantissimum interficere, vel nudus per urbem incedere. Hæc, si necesse, potentia physica est, cum impotentia morali conjuncta. Nempe difficultas, ut hæc fiant, moraliter insuperabilis est: id est, nunquam accidit, ut superetur. Ità gratia victrix per te mortalem quandam impotentiam discedendi conciliat. Utrum Jansenii mens hæc fuerit, erunt sanè, qui dubitent. Quicquid sit, hæc de re non disputo, cum, id ne fiat, Pontificio Decreto cautum sit. Dico tamen, hanc doctrinam Thomisticè repugnare. Nempe *infirmitatem* dumtaxat moralem, efficaciam gratiæ conciliat. Præcisius enim a scientia Dei; & ut gratiam per seipsam præcisè vis efficacem esse, sine ullo respectu ad divinam scientiam, ita & infallibiliter suum effectum habituram. Igitur cum necesse sit moraliter effectum habituram, necesse est moraliter dumtaxat

infallibilem esse. Sed futuri esse & us infallibilitas non moralis, sed physica, immò metaphysica est; ita ut repugnet, illam, qua talis est, cum dissensu unquam componi. Igitur non salvas summam illam infallibilitatem gratiæ efficacis. Præterea, cum dicis, potentiam ad dissensum manere, haud dubiè vim ipsam dissentiendi non intelligis, sed ipsammet voluntatem, quæ, dissentiendi potentia est; licet in sensu tantum diviso, ut ajunt, dissentire possit, quatenus scilicet cupiditas ipsa non invaluerit. In hoc dupliciter erras, Wilhelme, licet magnus Apollo videri velis. Primum quidem vis, voluntatem, accedente dumtaxat pondere ferri; ita ut validiori continuò cedat. Hinc si divinæ gratiæ vis cupiditatem superet, divinæ gratiæ motioni obtemperat. Si verò cupiditas prævaleat, ab eâ ferri se sinit. Igitur nihil est, quod voluntas præstare queat; nulla illius libertas est; nihil ejus arbitrio relictum; ad instar alterius potentia se habet, quæ sui juris non est; & frustra laudi eidem vertitur, quod transgredi possit, & non transgrediatur; facere mala, & non faciat. Nec modò libertati hæc doctrina repugnat, sed experientia & communi hominum sensui. Quis enim vel in seidentem expertus non est, nonnulla fieri aliquando, quæ tamen longè facilius elser omittit?

Alterum verò est, in quo peccas; quòd scilicet potentiam illam dissentiendi, voluntatem ipsam esse velis; quamvis omnibus ad dissentiendum necessariis minimè instructam; scilicet cupiditate potentior. Sic cum ipsa cupiditas prævalet, adest quidem potentia resistendi, id est, ipsa voluntas; non tamen instructa illo adjutorio, sine quo cupiditas superari nequit. Hinc nunquam ad utrumque, posse proximum est. Unde manet læsa libertas; quæ sanè merè voluntarium non sonat, ut definiit Innocentius; sed illam vim electivam supponit, quâ, positis ad utrumque prærequisitis, quodlibet eligere possit. Nec juvat illud, quod aperis, Augustinianæ doctrinæ arcanum; divinam scilicet gratiam cum efficaci & omnipotenti Dei voluntate conjunctam, cujus instrumentum est, ita efficacem esse, ut nunquam esse suo careat. Nihil potè per te istud est, nisi quòd Deus, cognito cupiditatis gradu, validiorem gratiam imperit: voluntas enim validiori semper cedit. Hinc res eodem recidit. Longè igitur meliùs faceres, si morali necessitate contentus, quam ex iis, quæ adduxisti, exemplis, rectè deduxeram, alterum explicationis modum rejiceres. Sed Janenianis dogmatis imbutus, ab iis tantillum diledere, religioni ducis.

Quamquam etiam, ut verum fatear, illa moralis necessitas rem hanc non explicat: cum & infallibilitatem illam consensus futuri non salvet, & innumera importet absoda, quæ nemo admitrat. Nam primò, manifestæ experientia repugnat. Nempe aliquando per divinam gratiam tentationi resistimus, licet longè facilius nobis esset, eidem succumbere; & aliàs illi succumbimus, licet eidem resistere non difficile esset. Est quidem aliquando maxima divinæ gratiæ suavitas, quâ fit, ut faciliè etiam difficilia & ardua superemus: at nunquam illa suavitas tanta est, ut moralem necessitatem conciliet. Secundò, non deerunt multi, qui patent libertati, scilicet morali, prædictam necessitatem non parum officere. Voluntas enim quasi rapitur, & parum de suo confert. Tertio, quis ferat, in viatore, quoties cupiditati succumbit, ac proinde peccat, non minùs difficile esse, cupiditati resistere: quàm sic cupiam, sibi oculos eruere, nasum abscindere, Parentem amantissimum occidere; uno verbo, quàm sic cadæmoni, non peccare, non odisse

Deum, &c. omitto alia, quæ cuilibet rem hanc consideranti venient in mentem.

Pergo errores tuos cursim adnotare. *Primò*, non tantum moralem necessitatem inducis, verum etiam physicam, eamque antecedentem. Cum enim aliqua præcepta, sine divinâ gratia servare physicè homo non possit, quòd scilicet supernaturales operationes injungant, quotiescumque violantur, divinæ gratiæ adjutorium, abest, ut dicis: ac proinde aliquid dedoratur, quod ad potentiam physicam pertinet. Igitur est mera impotentia ac necessitas physica. Sed libertatem destruit: & de Fide est, ad meritum & demerendum, libertatem à necessitate requiri. *Secundo*, Vis nunquam voluntatem prædominantem ponderi, vel affectioni posse resistere, quamdiu est prædominans. Igitur potius agitur, quam agitur & meram indifferentiam passivam habet, quæ non creatis etiam inanimis communis est. *Tertio*, vis, voluntatem indifferentem ad opposita, non posse unum determinare sese; nec, omisso altero, aliud eligere. Nisi hæc optionis facultas admitatur, quæ quælibet libertas. *Quarto*, vis, voluntatem libertate, licet nulla cognitio præluceat illius objecti, in quod ipsa fertur. *Quinto*, vis, hominem ad divinam gratiam sese disponere, ac fieri paratorem ad illam recipiendam; subigendo scilicet & cohibendo cupiditatis imperum, jejunando, erogando eleemosynam, &c. Quasi verò hæc per divinam gratiam non fiat, ac homo sese ad gratiam, naturæ viribus disponere valeat. *Sexto*, dicis, deesse aliquando gratiam, quæ ad hoc, ut aliquis tentationem superare possit, necessaria est. *Septimò*, vis idèd dici voluntatem dissentiendi non posse, quia firma & constans non dissentiendi voluntas est. Quod ridiculum est. Quis velimul esse possint voluntas non dissentiendi & dissentiendi voluntas. Quæritur Wilhelme de actu primo, in quo voluntas non dissentiendi nondum est, utrum gratia voluntas dissentiendi possit. Sed video, quid velimulè ipsamet gratia per te est illa firma & constans voluntas non dissentiendi. Uno idèd omnia solvis; libertas quoque sic dissolvitur. *Oktavo*, dum deducis necessaria ad dissentiendum cogitatio, vis tamen ad dissentiendi potentiam. Itase verò, Wendisch, ipsi proximum mira narras. *Nondè*, vis potentiam ad opposita, ad assensum scilicet & dissensum, etiam in altero oppositorum componi; ita ut dum ad assensum, sic potentia ad dissensum, scilicet in actu composito; nempe, sicut in cane famelico offam vorante est potentia abstinendi. *Decimò*, vis, eandem Molinistam esse, quòd dicant, eandem gratiam, scilicet quantum ad entitatem, animis similiter affectu illapsam, hunc convertere, illum non convertere. *Undecimò*, vis, quod metu fit, id tantum nobis predeste, quòd inde minùs malissimum. *Duodecimò*, vis, humanos omnes conatus, à Charitate non precludi virtuosos esse. *Decimò tertio*, vis illos esse vicissim Charitatis actibus; licet nulla sit proportio inter actus naturales & supernaturales. *Decimò quarto*, vis, omnes justificatos, per gratiam sanctificatam, ipsum posse in actu primo habere: posse, inquam, agenda, quæ aliquin gratia actualis adjutorium considerant; v.g. ad graves tentationes superandas, sine quibus majores tentationes superari non possunt. En tibi Wilhelme Janenianæ doctrinæ compendium.

Frustrà autem Thomistæ vultum induis, qui putatus es Janenista. Quibusdam verborum involuntarios errores tuos regere voluisti: sed rerum istarum petiti-

